

Fecr Yayınları: 498

HZ. MUHAMMED'İN NÜBÜVVETİNE DELİL OLAN
İNSANİ ÖZELLİKLERİ

Dr. İbrahim TOPRAK

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
VADİ GRAFİK TASARIM VE REKLAMCILIK LTD. ŞTİ.
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1
Yenimahalle/ANKARA • Tel: 0 312 395 85 71
(Sertifika No: 47479)

1. Baskı: Ocak 2022

ISBN: 978-625-8005-42-4

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

HZ. MUHAMMED'İN
NÜBÜVVETİNE DELİL OLAN
İNSANÎ ÖZELLİKLERİ

Dr. İbrahim TOPRAK

Ankara 2022

İbrahim TOPRAK

1985 yılında Samsun'da doğdu. 2001 yılında Samsun Merkez İmam-Hatip Lisesinden, 2007 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. 2007-2016 yılları arasında Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde imam-hatip ve müezzin olarak görev yaptı. 2007 senesinde Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Kelam Bilim Dalında başladığı yüksek lisans eğitimini 2010 yılında "Cennet ve Cehennemin Ebediliği" isimli teziyle tamamladı. 2014 yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Kelam Bilim Dalında başladığı doktora eğitimini 2020 yılında "Hz. Muhammed'in Nübüvvetine Delil Olan İnsani Özellikler" isimli çalışmasıyla tamamladı. 2016 yılında Sinop Üniversitesi İlahiyat Fakültesine Araştırma Görevlisi olarak atandı. 2021 yılından itibaren aynı fakültede Dr. Öğr. Üyesi olarak görevini sürdürmektedir. Arapça ve İngilizce bilmektedir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR-----	7
ÖN SÖZ-----	9

GİRİŞ

A. Araştırmanın Konusu-----	13
B. Araştırmanın Amacı-----	17
C. Araştırmanın Yöntemi ve Sınırlılıkları-----	18
D. Araştırmanın Kaynakları-----	19

BİRİNCİ BÖLÜM

İNSANİ ÖZELLİKLERİN NÜBÜVVETE DELÂLETİ

KONUSUNDAKİ YAKLAŞIMLAR

1.1. Kelâm Ekollerinin Yaklaşımı-----	31
1.1.1. Selefîyye-----	32
1.1.2. Mu'tezile-----	41
1.1.3. Şia-----	54
1.1.4. Eş'ariyye-----	60
1.1.5. Mâturîdiyye-----	79
1.2. Mutasavvıfların Yaklaşımı-----	93
1.3. Müslüman Filozofların Yaklaşımı-----	107

İKİNCİ BÖLÜM

HZ. MUHAMMED'İN NÜBÜVVETİNE DELÂLETİ

BAKIMINDAN FİZİKİ ÖZELLİKLERİ

2.1. Duyularının Mükemmelliği-----	143
2.2. Bedeni Özellikleri-----	147
2.2.1. Kokusunun Güzelliği-----	151
2.2.2. Teninin Yumuşaklığı-----	159
2.2.3. Boyunun Uzun Görünmesi-----	160
2.3. Nübüvvet Mührü-----	162
2.4. Muhammedî Işık/Nûrani Beyazlık-----	168

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HZ. MUHAMMED'İN NÜBÜVVETİNE DELÂLETİ BAKIMINDAN AHLÂKÎ ÖZELLİKLERİ

3.1. Peygamberlik Öncesi Dönemde Öne Çıkan Özellikleri -----	195
3.1.1. Nübüvvet Öncesi Dönemde Hz. Peygamber'in Ahlakı -----	195
3.1.1.1. Kur'an'da Hz. Peygamber'in Ahlakına Dikkat Çekilmesi	204
3.1.1.2. Hz. Peygamber'in Ahlakının İlk Müslümanların İmanına Etkisi -----	206
3.1.2. Peygamberlik İçin Herhangi Bir Niyet ve Gayretinin Olmayışı	214
3.1.3. Hz. Peygamber'in Ümmiliği -----	218
3.2. Hz. Peygamber'in Üstün Ahlakının Hayatına Yansımaları -----	222
3.2.1. Sıdk ve Emânet -----	226
3.2.2. Fetânet -----	230
3.2.3. Tebliğ -----	233
3.2.4. İsmet -----	234
3.2.5. Şefkat ve Merhamet -----	257
3.2.6. Mütevazılık/Alçak Gönüllülük -----	261
3.2.7. Sabır -----	266
3.2.8. Cesaret -----	267
3.2.9. Hasbilik -----	269
3.2.10. Sade Yaşantı -----	275
3.2.11. Yetkinleştirme Gücü -----	278
3.3. Hz. Peygamber'in Ahlakî Özelliklerine Dair Oryantalistlerin İddiaları	284
SONUÇ -----	301
KAYNAKÇA -----	307
DİZİN -----	335

KISALTMALAR

a. mlf.	: Aynı müellif
a.y.	: Aynı yer
b.	: Bin, ibn
Bkz. / bkz.	: Bakınız
Çev. / çev.	: Çeviren
Der. / der.	: Derleyen
Ed. / ed.	: Editör
h.	: Hicrî
Haz. / haz.	: Hazırlayan
Hz.	: Hazreti
İSAM	: İslam Araştırmaları Merkezi
Krş. / krş.	: Karşılaştırınız
KURAMER	: Kur'an Araştırmaları Merkezi
Nşr. / nşr.	: Neşreden
ö.	: Ölüm tarihi
ra.	: Radiyallahu anh
s.	: Sayfa
t.y.	: Basım tarihi yok
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
Thk. / thk.	: Tahkik eden
Trc. / trc.	: Tercüme eden
v.	: Vefat tarihi
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve devamı
YEK	: Yazma Eserler Kurumu
y.y.	: Basım yeri yok

ÖN SÖZ

Nübüvvet; ulûhiyet ve ahiret ile birlikte İslam inanç esaslarının üç ilkesinden biridir. Peygamberliğe dair hususlar bilhas- sa diğer din mensuplarıyla girifilen inançla ilgili tartışmaların ardından mütekellimlerin en önemli konularından biri haline gelmiştir. Bütün kelâm ekolleri insanın peygambere duyduğu ihtiyacı öne çıkarmış ve bununla nübüvveti temellendirmeye çalışmışlardır. Mütekellimler eserlerinde hem peygamberliği temellendirmeye çalışmış hem de Hz. Peygamber'in nübüvvetini ispatlamaya gayret etmişlerdir. Kelâm kitaplarının nübüvvet bahislerinde Hz. Peygamber'in nübüvveti ispatlanmaya çalışılırken bir yandan da sırf bu konu ile ilgili *delâilü'n-nübüvve* türündeki müstakil eserler oluşmuştur. Bu eserlerin bazılarında aklî ve sosyolojik delillerden, çoğunda ise mucizelerden hareket edilmiştir.

Hz. Peygamber'in nübüvvetini kanıtlamada temel olarak iki farklı yöntemden hareket edildiğini söyleyebiliriz. Bunlardan ilki ve en çok kabul göreni mucizeler üzerinden gerçekleştirilen kanıtlamadır. Bir diğeri ise peygamberin fizyonomisi/şemâili ve ahlâkından hareketle yapılan ispat yöntemidir. Ancak peygamberlerin ayırt edici özelliklerinden olan vahiy alma, mucize gösterme, ismet sıfatına sahip olma gibi niteliklerin zaman içerisinde farklı terimlerle peygamber olmayan kimselere de verilmesi, bunun yanında delâil eserlerinde Hz. Peygamber'in beşerî kimliğine uygun düşmeyecek özellikteki çokça rivayetin onun nübüvvetine delil olarak sunulması gibi hususlar birtakım güçlülere yol açmıştır. Bu durum karşısında mütekellimler, Hz. Peygamber'in bedenî ve ahlâkî özellik-

lerinden hareketle nübüvvetinin kanıtlanıp kanıtlanamayacağı hususunu gündemlerine almışlardır. Bizim araştırmamız da ağırlıklı olarak bu tartışmalar çerçevesinde gerçekleşecektir.

Çalışmamız giriş ve üç bölümden oluşmaktadır. Girişte çalışmanın konusu, amacı, yöntemi ve kaynakları açıklanmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde kelâm ekollerinin, mutasavvıfların ve Müslüman filozofların, Hz. Muhammed'in (sav) sahip olduğu fiziki ve ahlâki özelliklerin nebevî delaletine dair düşüncelerine yer verilmiş ve nübüvvetin ispatında mucize dışında delil kabul eden bilginlerin görüşleri serdedilerek değerlendirilmiştir. Aynı zamanda Hz. Peygamber'in şemâili ve yaşantısının, onun nübüvvetine delil kabul edilip edilemeyeceği, kabul edilecekse hangi kriterlerin geçerli olduğu; mucizeyi destekleyici deliller olarak mı kabul edileceği yoksa tek başına nübüvveti ispatta yeterli mi görüleceği ve bu özelliklerin mucize sayılıp sayılamayacağı mevzuları açıklığa kavuşturulmaya çalışılmıştır.

İkinci bölümde öncelikle Hz. Peygamber'in bir beşer olduğu gerçeği ortaya konulmuştur. Ardından Hz. Peygamber'in nübüvvetini kanıtlamada delil kabul edilen fizikî ve ahlâki üstünlükler detaylıca açıklanarak, bu hususiyetlerin nübüvveti kanıtlamadaki işlevi değerlendirilmiştir. Sonrasında ise Hz. Peygamber'in nübüvvetine delil kabul edilen duyularına ait özellikler ile kokusu, teninin yumuşaklığı, boyunun uzun görünmesi, nübüvvet mührü, nûranî beyazlığı gibi bedenî özelliklerine dair hususlar ele alınarak bunların peygamberliği kanıtlamadaki durumları izah edilmiştir.

Çalışmanın son bölümünde ise Hz. Peygamber'in ahlâki üstünlüklerine ve yaşantısına yer verilerek, bu özelliklerin onun nübüvvetini ispatlamadaki durumu açıklanmıştır. Hz. Peygamber'in doğru sözlü oluşu, güvenilirliği, zekiliği, her

koşulda tebliğ görevine devam edişi, ismeti, merhameti, mütevizalığı, sabırlı oluşu, cesareti, hasbiliği, sade yaşantısı, yetkinleştirme gücü gibi özellikleri nübüvvetine delil olma bakımından ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Ardından oryantalistlerin Hz. Peygamber'in ahlâkına yönelik iddiaları genel çerçevede değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Bu çalışmanın vücut bulmasında birçok hocamızın, arkadaşımızın tavsiyesi ve desteği önemli rol oynamıştır. İlk olarak çalışmamız süresince danışmanlığımızı yürüten Prof. Dr. İbrahim Coşkun hocama değerli katkıları için müteşekkirim. Bilgi ve tecrübelerinden çokça istifade ettiğim değerli hocam Prof. Dr. Süleyman Toprak'a hassaten teşekkür ederim. Tez izleme komitesinde yer alan ve ihtiyaç duyduğum hususlarda tecrübelerini paylaşan kıymetli hocalarım Prof. Dr. Ramazan Altıntaş ve Prof. Dr. Bayram Dalkılıç'a da teşekkür ederim. Ayrıca, değerli katkılarından dolayı Prof. Dr. Hüseyin Aydın, Doç. Dr. Mustafa Özgen, Doç. Dr. Muzaffer Barlak ve Dr. Öğr. Üyesi Hasan Cansız'a teşekkürü bir borç bilirim. Son olarak bugünlere gelmemde katkıları bulunan bütün hocalarıma, benden desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen fedakâr anne-babama, ağabeyime ve sevgili eşime en içten şükranlarımı sunarım.

İbrahim TOPRAK
Sinop, 2022